

torrent d'Anníbal: ab grans destrals y serres / li van obrint passatge deu-mil *treballadors* / ---», Verdguer (Canigó VII, 42). *Treballaire*. *Treballant* m. [S. xv, DAG.] 'el qui passa penes': «pregar a Déu per tots feels defuncts, e per los vius *treballants*»: Eiximenis (Do. Comp., CoDoACA XIII, 313). *Treballat* [Lab.], i veg. supra. Un *treballat* 'un camp conreat': «hi tingo unes freixes, un *treballau*» Roda d'Isàvena (1957); *el treballat* col·le., s'oposa al *Prat* o marjaleria, val. (Torreblanca, 1961).

Treballer. *Treballós* 'laboriós': «les dites nacions --- volent llibertat e amants armes, són gents *treballoses* e bellicosos e dispòsites a regiment més que altres del món», Eiximenis (*Dotzèn del Crestià*, cap. 223); 'dur': «lo avar --- és comparat al llop, qui és fer e devorador e *treballós* en robar», Boeci, 185; «*treballosa* cosa: dura res», JnEsteve (*LiEleg*, s-5). «DE LA PARET Y VOCABLES DE EDIFICAR: --- costa molt, y és molt *treballós* de aportar les pedres: sumptuosa e difícilis est comportatio lapidum», OPou (*ThPu.*, 4); «longa vida *treballosa*» en el *L. d. Cont.* lullia VII, 551; *treballosament* [1491, DAG.]. *Treballotejar*: encara que el DAG. el doni com a propi de la PnaVic, és d'ús general, almenys en cat. central; menys, *treballuscar* o *treballutxar*. *Atreballat*.

1 També hi ha quasi sempre *trebalb*, *trebalbar*, amb e, en llengua d'oc, on ja es troben des dels clàssics del S. XIII: *Jauré*, Vaqueiras etc.; el femení *trebalba* f. 'turment, tribulació' a la fi del S. XII (Cercamon, B. de Born). Avui hi ha hagut assimilació e-a > a-a en part, fins en part del gascò: *trabál* alt Coscrans, Comenge, Luixon, E. dels HPyr., Gers, però resta *trebál* en el gascò de l'alt Arieja i d'alguns punts de l'alt Comenge, *tribál* al NO. de HPyr.: «(il a pu le faire, ce) travail», ALGc. 1888; i *trebál*, -lá, en general, a la Vall d'Aran (1924-32).

2 Diríem que no hi ha solament discrepància entranyable entre les dues llengües, sinó també entre els pobles que parlen l'una i l'altra. La distinció transcendent entre els conceptes íntims de 'treball' i 'feina', deu tenir fondes arrels en les respectives psicologies nacionals. Podríem plasmar-ho breument si dèiem que, entorn del precepte bíblic «Guanyaràs el teu pa / amb la suor de ton front», s'han enfilat dues actituds vitals: una que tendeix a donar-ne una visió optimista, on domina la consciència de la primera meitat del precepte; i una altra de pessimista, per la qual hom pensa massa en la segona meitat. Ara bé aquesta és una de les qüestions on regna la més perfecta unanimitat en totes les regions i països de llengua catalana; i quasi perfecta en la consciència fonda i comuna de tots els pobles o nacions castellano-parlants. Vet aquí potser la màxima raó per què, en català, no s'ha confós mai lingüísticament, la noció de 'feina' (de tirat més optimista) amb la de 'treball' (més penosa). Per què, doncs, en castellà tot es mira com *trabajo* (amb aires resignats...); i els mots com *faena* no perden mai un regust menyspreador o commiseratiu. Cert que el castellà podria replicar-nos (aquí amb bona raó) amb

el seu proverbial: «en todas partes cuecen habas, y en la... vuestra, a calderadas». —³ En general es tracta certament del treball de la terra: «el xicot va anar fent la viu-viu --- —No sé com re-lamp pot aguantar —deia son pare, en les *treballades*— sembla un llagardaix escorçat», Pous Pagès (*Per la Vida*, 53.13). Extensible a l'ús popular de ciutat: *L'Eco de la Treballada* era la petita revista que publicaren (a. 1912-13) els obrers de l'editorial *L'Avenç*, redactada sobretot pels de la impremta i organitzada per l'administrador Jq. Servat (*MassóT*, 50 *Anys Vida Lit.*, 47.9f.).

Trebell(o), mai català, és un mot que Jaume I dona com a cast. (*trebejo*). *Trebelló* no consta en Lab.: deu ser invenció *Trebeneta* sembla combinació de *traveta* amb *tara*, *banejar/taramaneta* *Trebinell*, *trebine*, *lla*, V. *tribana*, *-nella* *Trebol*, V. *trespol* *Trebol*, V. *trèvol* *Treboli*, *trebolina*, +*trebolossi*, *trebor*, V. *torbar* *Trebus*, *trebucar*, *trebutjar*, V. *trabucar* i *buc Treça*, *treçar*, V. *trena* *Treca*, *treca*, V. *traca* *Trecuidat*, per *ultracuidat* *Tredillo*, V. *triturar* *Tredòs*, *tredossa*, V. *dors* i *tardossa* +*Treña*, *trefamorta*, V. *trufamorta* *Trefi*, del fr. *très fin* 'molt fi'; *trejinaire* *Trejla*, *trèfola*, V. *trèvol* *Trejugir*, V. *trafugir* *Trefulca*, V. *trifulga*

+*Tregan* (peix), V. *truita* +*Trege(n)ya* («una capsa ab un poc de *tregeya*» Torredembarra 1430, DAG., a afegir a la nota sobre *adragia* i, 55b19, fr. *dragée* 'mena de confits', castellà GRAJEA) *Tregina*, V. *teranyina* *Treginada*, *treginar*, V. *traginar* (*treure*) *Treginada*, *treginat*, V. *teginat* *Tregitar*, V. *gitar* *Treit*, V. *tret* (TREURE) *Trelenc*, *treliç*, V. *terliç* (TRES) *Trel·la*, a. 1437, deu ser manllevat del fr. *treille* 'emparrat', amb el sentit del seu derivat *treillis*, que designa una mena de tela; i cf. *trellat* *Trelladador*, *trelladament*, *trelladar*, V. *preferir* *Trellàs*, terme de pastors (BDC XIX, 213), sembla deduït d'*entrellaç* en el sentit d'*entretreiximent*, estructura' *Trellat* 'còpia', V. *preferir*

TREL·LAT i ENTREL·LAT, 'fonament, clarícies, solta que té una cosa, profit que se'n treu', i d'altra banda 'combinació complicada de coses i manera com està conjuminada': no semblen tenir origen únic ni etimologia ben separada l'un de l'altre, car encara que aquell té sobretot el primer significat, i aquest, sobretot el segon, no deixen de participar-ne tots dos o matisar-se i entreviar-se mútuament; sembla que s'hi han sumat el mot *trellat* 'còpia' en el sentit de còpia clara, text de sentit clar i lògic, i d'altra banda un derivat del ll. TRĪCHĪLA 'emparrat', 'teixit de tiges embrancades' (d'on vénen el fr. *treille* i oc. i cat. *trilha* i *trilha*). □ 1.ª doc.: *trellat*, 1815; *entrellat*, Lab. 1864.

Que en dona la frase «no poder-ne traure l'entrellat: no poder desesixir-se d'un negoci: no verse en ello, no saber lo que es pesca»; encara que els DAMen. i DFgra. no porten el mot *trellat* ni *entrellat*, el dicc. mall. de Tarongí (1878) registra «entrellat: no poder aclarir-se o desfer-se d'un negoci» i amb tot i que és clar que té a la vista el Lab. de 1864 (del qual copia